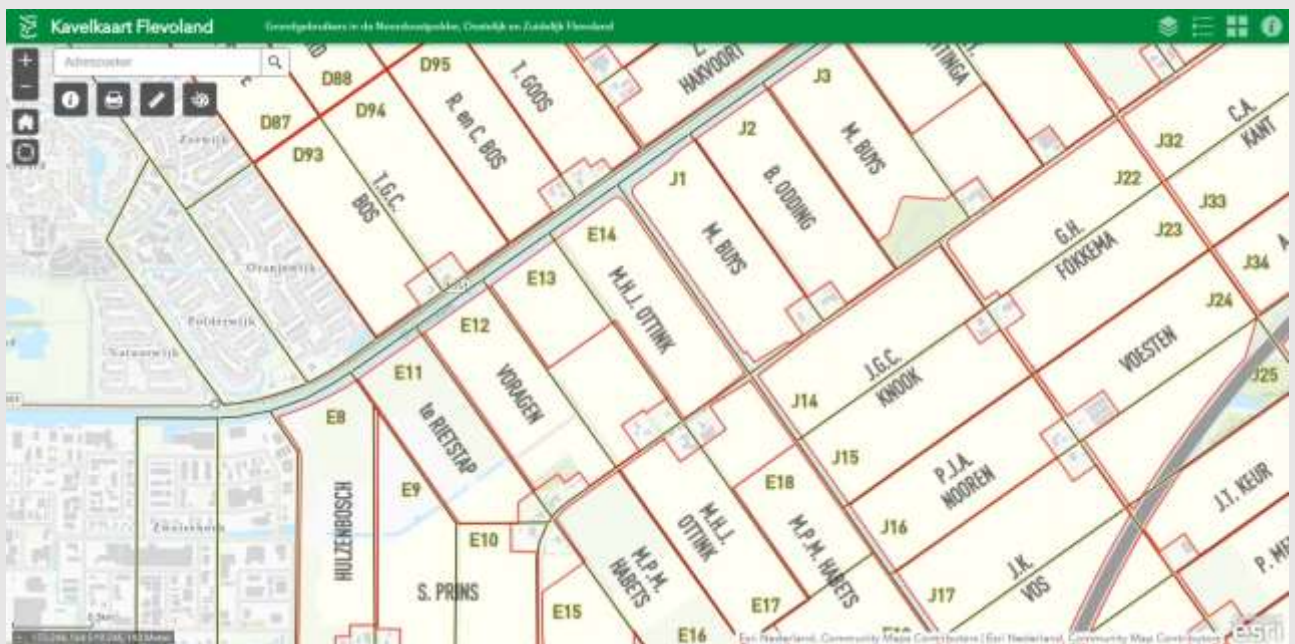

De crash van de Lancaster Mk.I

ED333 – OF-B

Kavel E14

Karel Doormanweg 56, Tollebeek

Verslag van de crash van de Lancastervan piloot Samuel L. McBurney

17 december 1942

AVRO Lancaster bommenwerper

Op 17 december 1942 om 17.22 uur steeg de bommenwerper AVRO Lancaster Mk.I – ED333 met radiocode OF-B op van luchtmachtbasis Woodhall Spa in Lincolnshire, Engeland. Het toestel maakte onderdeel uit van het 97ste squadron van de Royal Air Force (RAF). De missie: het uitvoeren van een aanval op de spoorlijn Hannover – Bremen bij Neustadt am Rübenberge in Duitsland. Het vliegtuig werd echter zelf aangevallen en om 20.38 uur neergeschoten. Dader was Hauptmann (kapitein) Helmut Lent, groepscommandant van het 4/NJG1 gestationeerd op vliegbasis Leeuwarden. HJG betekent Nachtjager geschwader, een eskader jachtvliegtuigen dat vooral in het donker ingezet werd tegen geallieerde bommenwerpers. De Lancaster crashte op kavel E14, ter hoogte van nu Karel Doormanweg 56 te Tollebeek. Alle zeven bemanningsleden lieten bij de crash het leven.

De bemanning

Rang	Naam	Functie	Leeftijd	Luchtmacht
Flight Officer	Samuel LorneMcBurney	Piloot	21 jaar	RCAF
Warrant Officer II	LeonardEverettThorneycroft	Waarnemer	29 jaar	RCAF
Sergeant	William Henry Paul Kelleher	Radiotelegrafist/ boordschutter	26 jaar	RAF
Sergeant	James Izatt	Boordwerktuigkundige	22 jaar	RAF
Flight Sergeant	Stanley FinaceMattoon	Bommenrichter	20 jaar	RCAF
Sergeant	Glynn Bull	Boordschutter	19 jaar	RAF
Warrant Officer II	Chester Charles Trudell	Boordschutter	21 jaar	RCAF

RCAF – Royal Canadian Air Force

RAF – Royal Air Force

De stoffelijke overschotten van Thorneycroft, Kelleher, Izaat en Bull werden al vrij snel door de Duitsers gevonden en per boot overgebracht naar Urk. De Noordoostpolder mocht dan wel op 9 september 1942 officieel droog zijn verklaard, op die plek stond toen nog enkele tientallen centimeters water. Op Urk stond de bezettergeen begrafenis toe vanwege de verwachte grote publieke belangstelling. De lichamen van de vliegeniers werden daarom overgebracht naar Amsterdam. Daar rusten ze op begraafplaats De Nieuwe Ooster.

In 1946, het water was weggemalen, werden bij grondwerkzaamheden de stoffelijke resten van nog twee vliegeniers gevonden. Naar verluidt was toen niet duidelijk wie dat waren en bij welk vliegtuig ze 'hoorden'. Dat was blijkbaar nog niet gevonden. Ze werden daarom vooreerst als onbekend op Urk begraven. In 1948/1949 kwam er bij het graven van sloten langs de Karel Doormanweg meer duidelijkheid. Er werden namelijk resten van een derde stoffelijk overschot gevonden en ook grote delen van het vliegtuig.

De drie lichamen konden nu aan de neergeschoten Lancaster worden 'toegewezen'. Het waren McBurney, Mattoon en Trudell. Niet vastgesteld kon echter worden welke lichaamsresten bij wie hoorden. Deze drie vliegeniers liggen vanaf 27 april 1949 in een gezamenlijk graf op de algemene begraafplaats Rusthof in Oud-Leusden bij Amersfoort, wel elk met een eigen steen.

Bron: Archief gemeente Noordoostpolder, dossier 538, Meldingen en opruiming van oorlogstuig

Uit dat dossier: 2 mei 1949, een locatieaanduiding van de Lancaster.

Uit datzelfde dossier 538

Rapport 31 maart 1948

Het vinden van een wrak van een neergestort vliegtuig in oorlogstijd in de N.O. Polder waar identiteitspapieren van een bemanningslid naar boven zijn gekomen. Het wrak ligt in sectie E kavel 14 aan de in aanleg zijnde Stoomweg, nabij de Nagelervaart aan de rand van de wegsloot en is voor het grootste gedeelte, althans de romp en motoren, in de grond geslagen, terwijl daar omheen meerdere wrakstukken verspreid liggen. Bij het graven van deze wegsloot zijn enige voor het grootste gedeelte vergane kledingstukken als een overall en een trui uit het ingeslagen gat met water terechtgekomen, waarin verschillende papieren werden geborgen. Het betreft hier vermoedelijk een Brits vliegtuig dat in december 1942 brandend is neergestort. Tot kort voor heden was de crashlocatie niet toegankelijk wegens drassigheid. In het zogenaamde woeste gebied van de Noordoostpolder zijn meerdere vliegtuigwrakken in de grond geslagen.

Rapport van 16 juli 1948

Het wrak is goed bereikbaar langs de Visseringweg (nu Karel Doormanweg). Op kavel E14 vlak voor de Nagelervaart (links). Het wrak is nog grotendeels in de grond. Het moet worden uitgegraven en het lijkt noodzakelijk hierbij goed op menselijke overblijfselen te letten. Bij het wrak liggen onder meer twee laarzen, een gescheurd hemd, een handschoen en een sok.

Rapport 22 juli 1948

Door de Groepscommandant der Rijkspolitie te Emmeloord is gerapporteerd, dat een arbeider enige beenderen op zijn bureau heeft gebracht, welke gevonden waren bij dit wrak. Dit bevestigt wel de in het eerste rapport geuite mening, dat zich hier – waarschijnlijk zelfs ondiep – nog menselijke overblijfselen bevinden.

Uit een telefonisch onderhoud met dhr. Prummel is gebleken, dat de cultuurtechnische afdelingen op het ogenblik geen arbeiders kunnen missen. Toch lijkt het – afgezien van piëteitsoverwegingen – op hygiënische gronden niet verantwoord lang te wachten met de opgraving, temeer waar het niet mogelijk zal zijn de plek van een dusdanig deugdelijke afrastering te voorzien, dat het voor particulieren onmogelijk wordt het wrak te benaderen.

Aan de Graves Concentration Unit te Zwolle zal gevraagd worden of bekend is hoeveel leden van de bemanning van dit vliegtuig nog worden vermist.

Rapport 22 januari 1949

Vliegtuigwrak aanwezig op te kavel E14 aan de Visseringweg, waar meermaals overblijfselen en herkenningstekenen van piloten zijn gevonden. Het betreft een vliegtuig dat geladen was met bommen.

31 maart 1949

Het bestuur van de Noord-Oostelijke polder is bereid het wrak van een in sectie E kavel 14 aan de in aanleg zijnde Stoomweg (nabij de Nagelervaart) liggend geallieerd vliegtuig te doen lichten.

28 april 1949

De Hulpverleningsdienst en de Dienst Identificatie en Berging hebben het sinds 1942 op kavel E14 liggende vliegtuigwrak met medewerking van de Directie Wieringermeer opgeruimd en doorzocht. Hierbij zijn twee lijken en enige lijkresten geborgen. Enige bij de wrakstukken gevonden fosforbommen zijn ter plaatse door leden van de Hulpverleningsdienst onschadelijk gemaakt, terwijl een kleine hoeveelheid mitrailleurmunitie door hen is meegenomen.

2 mei (locatiekaartje, zie boven) en 3 mei 1949

De werkzaamheden voor de opgraving van het vliegtuigwrak op kavel E14 zijn beëindigd. Bij de opgraving is gebleken dat zich op deze plaats zeer waarschijnlijk niet-ontplofte bommen bevinden, op welke diepte ze onmogelijk kunnen worden verwijderd. Bij de normale bewerking van het land levert de aanwezigheid van deze bommen geen gevaar op. Geadviseerd wordt om de kavel tot een diepte van 200 meter uit het midden van de bermsloot langs de Visseringweg (nu Karel Doormanweg) nimmer te bestemmen voor het oprichten van een gebouw of hier een pomp te slaan.

8 juni 1949

De munitie, gevonden bij het vliegtuigwrak op kavel E14 in de Noordoostpolder is nog steeds niet weggehaald.

17 juni 1949

De Hulpverleningsdienst is opdracht verleend de bij het vliegtuigwrak op kavel E14 in de Noordoostpolder aanwezige munitie op te ruimen.

30 augustus 1949

Nota van F. 270,30 voor het opruimen van vliegtuigwrakken en resten nabij Urk.

Tot zover de verslagen van destijds. Het staat vast dat er nog bommen aan boord waren op het moment van de crash. Uit bovenstaande verslagen blijkt immers dat er na de oorlog door de Hulpverleningsdienst ter plekke fosforbommen zijn geruimd. Ook werd het dus zeer waarschijnlijk geacht dat er zich in de ondergrond nog niet-ontplofte bommen bevonden. Die zouden echter met normale bewerking van het land geen gevaar opleveren. Dit type Lancaster kon zowel brand- als brisantbommen aan boord hebben. Of die bommen zich ook nu nog – anno 2024 - in de ondergrond op kavel E14 bevinden? Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat daar onderzoek naar is gedaan of dat deze bommen alsnog geruimd zijn. Het is dus niet uitgesloten.

Nu is het zo dat kort na de oorlog ook op nabijgelegen kavels E9 en E22/23 projectielen zijn gevonden. De vindplaatsen van deze projectielen en de plaats van de crash liggen min of meer op een lijn. Het kan zijn dat de projectielen afkomstig zijn van deze Lancaster: misschien zijn ze heel kort voor de crash met een zogenaamde noodafworpgeloosd, maar dat is gissen.

Op de plaats op kavel E14 waar het wrak lag - vlakbij de weg – zou normaal gesproken de bijbehorende boerderij voor een 24-bunderbedrijf gebouwd worden. Dat is daar echter niet gebeurd. Men vond niet dat letterlijk op een oorlogsgraf een boerderij (woning) gebouwd kon worden, maar ook uit veiligheidsoogpunt was er alle redenen hier niet te bouwen. Daarom werd besloten de boerderij op de naastliggende kavel E13 op te richten (zie Kavelkaart Flevoland op schutblad).

• F.O. SAMUEL LORNE
McBURNAY

Death of two British Columbia airmen is presumed in the latest RCAF casualty list.

Flying Officer Samuel Lorne McBurney, son of Dr. Albert McBurney of Langley Prairie, and Flt-Sgt. Donald Lloyd Morrow, son of E. A. Morrow, 1969 West Forty-fourth, are both listed as "previously reported missing on active service, now for official purposes presumed dead."

FO. McBurney was born in Langley Prairie, and attended elementary and high school there. He left the University of British Columbia in February, 1941, to join the RCAF.

Air Force Casualties

Globe and Mail - 27 Jul 1943

Ottawa, July 26 (CP). — The R.C.A.F. in its 637th casualty list of the war containing 21 names tonight reported one man killed on active service overseas, four killed on active service in Canada, and one dead from natural causes in Canada. Following is the latest list of casualties with next of kin:

McBURNAY, Samuel Lorne, FO, previously reported missing and believed killed on active service overseas, now for official purposes presumed dead. Dr. Albert McBurney (father), Langley Prairie, B.C.

THORNECROFT, Leonard Everett, Flt. Sgt., previously reported missing and believed killed on active service overseas, now for official purposes presumed dead. Mrs. Auriole McFarlane (mother), Craven, Sask.

Air Force Casualties

Ottawa, Jan. 29 (CP).—The R.C. A.F., in its 485th casualty list of the war tonight reported six men killed on active service overseas, three missing and believed killed during air operations overseas, and 11 missing after overseas air operations. Following is the latest list of casualties, with next of kin:

MATTOON, Stanley Finace, Sgt., missing after air operations overseas. F. C. Mattoon (father), Nilrem, Alta.

TRUDELL, Chester Charles, Sgt., missing after air operations overseas. Wilfred Trudell (father), Windsor Ont.

Ottawa, Feb. 2.—The Department of National Defense for Air has issued official casualty list 795, as follows:

OVERSEAS.

Now Presumed Dead.

MATTOON, Stanley Finace, Sg. Hardisty, Alta.

Globe and Mail - 30 Jan 1943

Globe and Mail - 03 Feb 1944

Krantenberichten over de Canadese slachtoffers van deze crash

Bronnen: www.teunispats.nl; www.flevolandergoed.nl; Rapport (concept1662051-VO-01 van 17 juni 2016) van AVG Explosieven Opsporing Nederland; Kavelkaart Flevoland van Provincie Flevoland
Bewerking: Stichting Canon De Noordoostpolder
Publicatie: januari 2024